

РЕЗУЛЬТАТИ
ОНЛАЙН-ОПИТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ А.С.МАКАРЕНКА
ЩОДО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Опитування, проведене у II півріччі 2021-2022 навчального року серед здобувачів вищої освіти (I (бакалаврського) та II (магістерського) рівнів освіти) Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка щодо дотримання академічної доброчесності під час реалізації освітньо-професійної програми.

Кількість респондентів – 200 (здобувачі вищої освіти усіх навчальних інститутів/факультетів Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка).

Термін проведення з 23 травня – 6 червня 2022 року.

Анкета містить 17 запитань (14 «закритої» та 3 «відкритої» форми). Анонімне опитування проведене дистанційно в Google-Forms.

Інформація про проведення та результати опитування розміщена на головній сторінці сайту університету.

Перше запитання анкети, стосувалося назви освітньо-професійної програми, за якою навчається студент. Аналіз відповідей показав, що

– лише 28 % правильно вказали її назву, що у *1,5 рази менше, ніж минулого року (41,5%)*;

– 33% відсотків ототожнюють ОП з назвою спеціальності, за якою навчаються, але показник якісно *вище (у 2,5 рази) за минулорічний показник (86,1%)*;

– 23 % вказали освітній ступінь (бакалавр чи магістр)

– 11% вказали форму навчання ;

– 9,5% – інші відповіді;

– 1 % назву факультету.

Аналіз анкет студентів щодо дотримання академічної доброчесності під час реалізації освітньо-професійної програми в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка дав змогу встановити, що 97,5% (у 2020-2021 н.р. – 96%) респондентів знайомі з поняттям академічна доброчесність. А 98,5% (у 2020-2021 н.р. – 98,8%) відоме поняття плагіат та можливі ризики, пов'язані з ним.

Серед запропонованих проявів академічної недоброчесності (питання 4 передбачає декілька варіантів відповідей):

– 133 респондентів віднесли академічний плагіат;

– 102 – хабарництво;

– 85 осіб вважають академічною недоброчесністю фальсифікацію;

– 79 – необ'єктивне оцінювання;

– 62 – самоплагіат;

– 53 – фабрикацію;

– 69 – усе з перерахованого вище.

Переважна частина респондентів (84,5%) ознайомена з тим фактом, що в університеті використовують програмні продукти для виявлення плагіату в студентських роботах. На думку респондентів до такої перевірки слід залучати:

- посібники (76%);
- монографії (71%);
- конкурсні роботи наукові статті (по 63%)
- підручники (40%);
- завдання індивідуальних робіт (22,5%);
- тези доповідей (21%);
- самостійні роботи з дисциплін (16,5%).

Також 9 здобувачів вищої освіти вважають, що перевіряти на плагіат слід тільки курсові та кваліфікаційні роботи, а 43 респондента вважають, що перевіряти слід усе з переліченого.

При цьому 96% (у 2020-2021 н.р. – 94,8%) респондентів знають про заходи, які вживаються при виявленні академічного плагіату. Зокрема вони вказали на такі:

- виконання роботи не зараховується (74%);
- здійснюється вибіркова повторна перевірка на плагіат (53,5%);
- проводяться роз'яснювальні бесіди (48,5%);
- робота студента не допускається до захисту (45,5%);
- доопрацювання роботи (45,5%);
- негативний вплив на підсумкову оцінку (37%);
- відбувається зміна теми роботи (16%);
- відрахування студента (14%);
- здійснюється відкликання диплому (13,5%).

Більшість здобувачів вищої освіти (83%) ознайомлені з правилами проведення цитувань. Ймовірно, що інша частина студентів навчається на I та II курсах (ОС Бакалавр) і не мали досвіду підготовки наукових робіт. Порівняно з 2020-2021 р. *показник виріс майже на 3%*.

Аналізуючи відповіді респондентів на питання: «Чи доводилося Вам протягом всього періоду навчання в університеті вдаватися до проявів академічної недоброчесності, а саме (передбачено декілька варіантів відповідей)?», можна зробити висновок, що під час навчання в університеті менше половини опитаних (39,5%) вдавалися до академічної недоброчесності такої як: підказки одногрупників (29%), списування (12,5%), використання шпаргалок (13,5%). Порівняймо з 2020-2021 н.р. навчання: *під час навчання в університеті близько половини опитаних (46,2%) вдавалися до академічної недоброчесності такої як: підказки одногрупників (32,9%), списування (24,3%), використання шпаргалок (20,8%)*. Отже, здобувачі освіти у 2021-2022 н.р. *набагато менше* вдаються до проявів академічної недоброчесності.

Також, у порівнянні з минулим навчальним роком, здобувачі вищої освіти частіше проводять перевірку на плагіат власних робіт. Постійну перевірку наукової роботи роблять 49% студентів, частково – 41%, інші

респонденти (10%) ніколи не проводили перевірку власних робіт на плагіат. При цьому процес написання роботи для більшості опитаних (94%) складається з опрацювання всіх доступних матеріалів, їх аналізу та цитування відповідно до вимог. Лише 2% перефразують чужий текст власними словами без посилань на джерела; по 1,5 % зазначають, що копіюють текст з інтернету без змін та відповідних посилань, частково здійснюють переклад текстів з іноземної мови на українську без зазначення джерела і 1% респондентів використовує чужі тексти дослівно, але посилається на інше джерело. (За даними 2020-2021 н.р. - *Перевірку роботи на запозичення здобувачі вищої освіти в нашому університеті роблять або самостійно (31,2%), або за допомогою наукового керівника (24,3%). 10,4% ніколи не проводили перевірку власних робіт на плагіат. При цьому процес написання роботи для більшості опитаних (67,1%) складається з опрацювання всіх доступних матеріалів, їх аналізу та цитування відповідно до вимог. Лише 1,7% зазначають, що копіюють текст з інтернету без змін та відповідних посилань*).

Переважає більшість респондентів (87%) відмітили, що знайомі з нормативними документами, що діють в університеті щодо академічної доброчесності та давали згоду на дотримання принципів такої діяльності (81,5%). У 2020-2021 н.р. – 72,3% і 70,5% відповідно.

На запитання відкритої відповіді, щодо пропозицій підвищення рівня академічної доброчесності в Університеті, майже половина опитаних (45,5%) не мають пропозицій щодо підвищення рівня академічної доброчесності, а майже третина (26%) вважає необхідним збільшення роз'яснювальної роботи (тренінгів, бесід). Також здобувачі освіти пропонують: «Збільшити обсяг доступної літератури на сайті бібліотеки», «Стенди про доброчесність і про випадки які були», «Читати багато літератури, аналізувати її. Нормально, якщо ви будете не погоджуватися з автором, а розвинете свою ідею», «Студенти повинні з'ясовувати питання наукових робіт із викладачем, та обирати тему, в якій вони орієнтуються. Встановити чіткі строки контролю виконання робіт», «Щодо звичайного контролю, то це можуть бути онлайн тести (індивідуальні завдання, оптимальний час виконання)», «Необхідно, починаючи з першого курсу, навчати студента критично осмислювати та аналізувати матеріал», «Забезпечити безперервний зворотний зв'язок зі студентами для вирішення конфліктних ситуацій, більше проводити заходів задля популяризації питання академічної доброчесності, уникати конфлікту інтересів між викладачами і студентами, пропонувати студентам посильні та творчі завдання, зацікавлювати їх до виконання таких завдань самостійно», «Вдосконалення та поширення використання плагіат-чекерів; навчання академічному письму», «Курс для студентів «Як написати курсову роботу» (в цьому курсі мають ознайомити студентів із правилами оформлення робіт, посилання на інші джерела, пошуку літератури в умовах дистанційного навчання, коли немає доступу до бібліотек і таке інше)», «Я вважаю, що університет і так робить все можливе, аби студенти та викладачі дотримувалися академічної доброчесності», «Збільшення

варіативності тем ІНДЗ задля підвищення інтересу та серйозного ставлення студентів до завдання», «Проводити такі опитування», «При виконанні кожної роботи перевіряти їх на плагіат», «Надалі інформувати здобувачів вищої освіти про необхідність дотримання правил академічної доброчесності».

Детально з результатами онлайн-опитування можна ознайомитися у Додатку 1 до звіту.

Отже, аналіз моніторингу свідчить про те, що рівень дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (у порівнянні з 2020-2021 навчальним роком) збільшився та дорівнює 97,5%. Задля популяризації принципів академічної доброчесності пропонуємо:

1) Посилити заходи з упровадження принципів академічної доброчесності в університеті та факультетах: тренінги, круглі столи, флешмоби, тижні з доброчесності;

2) Розмістити в університеті стенди на тему «академічна доброчесність»;

3) Розширити список обов'язкових наукових робіт для перевірки на плагіат;

4) Наповнювати сайт Наукової бібліотеки СумДПУ імені А.С. Макаренка актуальними публікаціями.

В.о. керівника Центру забезпечення
якості вищої освіти

Вербицька В.С.